

ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
Γενικό Νοσοκομείο Παιδών «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ

Μεγαλώνοντας με τον Αυτισμό

25 Χρόνια Ειδικού Ιατρείου Διαταραχών
Φάσματος Αυτισμού στην Παιδοψυχιατρική
Κλινική ΕΚΠΑ στο ΓΝΠ «Η Αγία Σοφία»

Σάββατο, 01 Απριλίου 2023 | 09.00-17.30
Ίδρυμα Βασίλη & Ελίζας Γουλανδρή

Είσοδος ελεύθερη

Θα χορηγηθεί πιστοποιητικό
παρακολούθησης

Δηλώσεις Εγγραφής:
E: paidopsychiatriki@paidon-agiasofia.gr

Ernst Max,
Pendant que la Terre dort

Ίδρυμα
Βασίλη & Ελίζας
Γουλανδρή

ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ 13, ΑΘΗΝΑ
goulandris.gr

@BEGoulandrisFoundation

Αγαπητοί/ές συνάδελφοι, φίλοι/ες και γονείς

Συμπληρώθηκαν 25 χρόνια από τότε που, σε μια εποχή που η προσέγγιση της διάγνωσης του αυτισμού ήταν πολύ διαφορετική, ξεκίνησε η λειτουργία του Ειδικού Ιατρείου Αυτισμού (ή Ειδικού Ιατρείου Διαταραχής Φάσματος Αυτισμού όπως μετονομάστηκε στη συνέχεια) στο πλαίσιο της Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ στο ΓΝΠ «Η Αγία Σοφία». Ο τότε διευθυντής και ιδρυτής της Κλινικής και πρόσφατα εκλιπών Γιάννης Τσιάντης έδωσε την ευκαιρία να μεταφέρουμε την εμπειρία που είχαμε αποκτήσει από αντίστοιχα κέντρα του εξωτερικού και να ιδρύσουμε το πρώτο Ειδικό Ιατρείο Αυτισμού στον ελλαδικό χώρο. Εργαστήκαμε ως διεπιστημονική ομάδα στην προσπάθεια να προάγουμε τη γνώση γύρω από τον αυτισμό και να προσφέρουμε έγκυρη και αξιόπιστη διάγνωση και εξειδικευμένες υπηρεσίες. Αναδείξαμε την πολυπλοκότητα της εικόνας του αυτισμού, αναπτύξαμε συνεργασίες, μεταφέραμε την εξειδικευμένη γνώση, συνδυάσαμε την έρευνα με την κλινική πράξη. Μέσα σε αυτά τα 25 χρόνια βρεθήκαμε δίπλα σε περίπου 1500 παιδιά με αυτισμό και τις οικογένειές τους και κάθε ένας και κάθε μία από αυτούς αποτέλεσε για εμάς μία μοναδική ιστορία και εμπειρία.

Με αφορμή την συμπλήρωση των 25 χρόνων του Ιατρείου και την Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό στις 2 Απριλίου, σας καλούμε σε επετειακή επιστημονική ημερίδα που οργανώνουμε την 1^η Απριλίου με τη φιλοξενία του Μουσείου Ιδρύματος Βασίλη & Ελίζας Γουλανδρή.

Στην ημερίδα αυτή θα έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε ένα απολογισμό της λειτουργίας του Ιατρείου, να ακούσουμε συνεργάτες να παρουσιάζουν την κλινική και ερευνητική εμπειρία τους και τη σύγχρονη τεκμηριωμένη επιστημονική γνώση, να δώσουμε βήμα στις οικογένειες και τα ίδια τα άτομα με Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού να μεταφέρουν τις εμπειρίες τους και τέλος, να σκεφτούμε για το μέλλον.

*Αικ. Παπανικολάου
Καθ. Παιδοψυχιατρικής
Διευθύντρια Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ
ΓΝΠ «Η Αγία Σοφία»*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Μουσείο Γουλανδρή, Ερατοσθένους 13, Αθήνα

«Μεγαλώνοντας με τον Αυτισμό»

25 Χρόνια Ειδικού Ιατρείου Διαταραχών Φάσματος Αυτισμού (ΔΦΑ)
στην Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ στο ΓΝΠ «Η Αγία Σοφία»

Σάββατο 01/04/2023

09:00π.μ. – 09.15π.μ.: Εγγραφές

9.15πμ-9.45πμ: Χαιρετισμοί

Αθανάσιος Δημόπουλος, Πρύτανης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Γεράσιμος Σιάσος, Πρόεδρος Ιατρικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Εμμανουήλ Παπασάββας, Διοικητής στο Γενικό Νοσοκομείο Παιδών (Γ.Ν.Π.) «Η Αγία Σοφία»
Χριστίνα Κανακά-Gantenbein, Καθηγήτρια Παιδιατρικής-Παιδιατρικής Ενδοκρινολογίας και Διευθύντρια της
Α΄ Παιδιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»
Αικατερίνη Γεωργοπούλου, Υπεύθυνη Εκπαίδευσης και Μάθησης του Ιδρύματος στο Μουσείο Γουλανδρή

9.45π.μ. – 10.15π.μ.: Ειδικό Ιατρείο Διαταραχών Φάσματος Αυτισμού: Ίδρυση-Πορεία-Στόχοι

Συντονισμός: Γ. Κολαΐτης
Ομιλήτρια: Α. Παπανικολάου

10.15π.μ.- 10.45π.μ.: Ιστορική αναδρομή της έννοιας του Αυτισμού

Συντονισμός: Ε. Ταγκούλη
Ομιλήτρια: Ε. Γιουρούκου

10.45π.μ.-12.00π.μ.: Διάγνωση του Αυτισμού στο Φάσμα της Ζωής

Συντονισμός: Αικ. Παπανικολάου
Ομιλητές:
Π. Περβανίδου: «Ενδείξεις αναπτυξιακών δυσκολιών που παραπέμπουν στο Φάσμα του Αυτισμού στα πρώτα χρόνια της ζωής»
Ε. Ταγκούλη: «Παιδιά και Έφηβοι με ΔΦΑ»
Α. Πεχλιβανίδης: «Όψιμη Διάγνωση- Συννοσηρότητες στην ενήλικη ζωή»
Μ. Μαρτίνου: «Διερευνώντας την έκβαση στα άτομα με ΔΦΑ»

12π.μ. -12.30μμ. : Διάλλειμα

12.30μ.μ.- 14.00μ.μ.: Από την Έρευνα στην Παρέμβαση

Συντονισμός: Ε. Ταγκούλη
Ομιλητές:
Ε. Κούκλαρη: «Αναπτυξιακές Τροχιές Θερμών και Ψυχρών Επιτελικών Λειτουργιών στη ΔΦΑ»
Φ. Χιώτη: «Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία και ΔΦΑ: προκλήσεις και προσαρμογές»
Β. Ζαροκανέλλου: «Διαταραχές λόγου και ομιλίας στα παιδιά με ΔΦΑ»
Π. Παπαδοπούλου: «Σκιαγραφώντας το νευροψυχολογικό προφίλ στη ΔΦΑ. Αξιολόγηση και παρέμβαση στο πλαίσιο του προγράμματος EFTRAIN»
Α. Δροσινού : «Μια Συστημική Συμπεριφορική-Αναλυτική Παρέμβαση Εκπαίδευσης Γονέων Παιδιών με ΔΑΦ»

14.00-14.30 Διάλλειμα

«Μεγαλώνοντας με τον Αυτισμό»

**25 Χρόνια Ειδικού Ιατρείου Διαταραχών Φάσματος Αυτισμού (ΔΦΑ)
στην Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ στο ΓΝΠ «Η Αγία Σοφία»**

Σάββατο 01/04/2023 (συνέχεια)

14.30μ.μ- 15.00μ.μ.: Οικογένεια , Προσαρμογή, Ανθεκτικότητα

Συντονισμός: Α. Συρογιάννη

Ομιλητές: Ε. Ταγκούλη, Β. Ντρε

15.00μ.μ.-16.30μ.μ.: Η φωνή των οικογενειών

Συντονισμός: Β. Ντρέ

Ομιλητές:

Α. Συρογιάννη: «Γονεϊκότητα και αυτισμός»

Σ. Τσουκαλάς: «Γονείς στο τετράγωνο»

Ο. Σταυροπούλου: «Γονείς: Η εμπειρία»

Γ. Ναθαναήλ: «Όταν ένα παιδί με ΔΑΦ ενηλικιώνεται»

Π. «Η εμπειρία ενός ατόμου με ΔΦΑ» (επιστολή)

16.30μ.μ-17.15μ.μ.: Αυτισμός και Τέχνη, η Τέχνη να Ζεις

Συντονισμός: Σ. Βγενοπούλου

Ομιλητές:

Α. Πάστρα, Μ. Αθανασέκου: «Δρω Εικαστικά. Εφαρμογή της εικαστικής τέχνης ως θεραπευτικό μέσο στην αποτύπωση διερευνητικά δραματοποιημένων αφηρημένων εννοιών σε άτομα με αναπτυξιακές διαταραχές».

Ε. Γεωργιάδη: «Η μουσικοθεραπεία στο ειδικό ιατρείο ΔΦΑ: συναισθηματικός συντονισμός και συν-κίνηση ως μέσα ενίσχυσης της ανάπτυξης»

17.15μ.μ - 17.30μ.μ.: Συμπεράσματα-Σκέψεις για το μέλλον

Α. Παπανικολάου, Ε. Ταγκούλη

Εισηγητές – Συντονιστές

Αθανασέκου Μαρία, PhD, Ιστορικός Τέχνης, Παιδαγωγός Προσχολικής Ηλικίας, Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό (ΣΕΠ) ΕΚΠΑ

Βγενοπούλου Σοφία, Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Σκηνοθέτης, Καλλιτεχνική Υπεύθυνος του Μικρού Εθνικού Νεανικής Σκηνής Εθνικού Θεάτρου

Γεωργιάδη Ελισάβετ, Μουσικός/ Μουσικοθεραπεύτρια (PgDipMP, PgDip MT-GSMD/City University). Ιδρυτικό μέλος και Πρόεδρος του σωματείου Μουσική Κίνηση

Γιουρούκου Έλενα, Ψυχολόγος, MSc, PhD

Δροσινού Αικατερίνη, Ειδική Παιδαγωγός, MSc Σχολικής Ψυχολογίας, Διδάκτωρ Ειδικής Αγωγής ΕΚΠΑ

Ζαροκανέλλου Βασιλική, Λογοθεραπεύτρια, Επίκουρη Καθηγήτρια Λογοθεραπείας με Έμφαση τις Διαταραχές Φάσματος του Αυτισμού, Τμήμα Λογοθεραπείας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Κολαΐτης Γεράσιμος, Παιδοψυχίατρος, Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής, Διευθυντής Σπουδών & Επιστημονικός Υπεύθυνος Π.Μ.Σ. «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων» Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»

Κούκλαρη Ευαγγελία-Χρυσάνθη, Ειδικός Παιδαγωγός, PhD Νευροψυχολογίας, Μεταδιδάκτωρ Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

Ναθανάηλ Γεώργιος, Σύμβουλος Πληροφορικής, Ιδρυτικό μέλος και μέλος Επιστημονικής Επιτροπής ΕΛ.Σ.Σ.Α.

Μαρτίνου Μαρίνα- Ματθίλδη, Νευροψυχολόγος, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια American College of Greece, Τμήμα Ψυχολογίας

Ντρέ Βασιλική, Νοσηλεύτρια-Επισκέπτρια υγείας, MSc, PhD Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Προϊσταμένη Τομέα Νοσηλευτικής Υπηρεσίας, Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»

Παπαδοπούλου Πηνελόπη, Ψυχολόγος, PhD Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Συστημική Ψυχοθεραπεύτρια Ζεύγους και Οικογένειας

Παπανικολάου Αικατερίνη, Παιδοψυχίατρος, Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής, Διευθύντρια Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Συντονίστρια Ειδικού Ιατρείου ΔΦΑ Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»

Πάστρα Αποστολία, PhD, Παιδαγωγός, Τομέας Πολιτισμού, Περιφέρεια Δυτικής Αττικής (ΠΔΕ) / Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό (ΣΕΠ)

Περβανίδου Παναγιώτα, Παιδίατρος-Αναπτυξιολόγος, Καθηγήτρια Αναπτυξιακής & Συμπεριφορικής Παιδιατρικής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ. Υπεύθυνη Μονάδας Αναπτυξιακής & Συμπεριφορικής Παιδιατρικής της Α΄ Παιδιατρικής Κλινικής του Ε.Κ.Π.Α. στο Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία», Πρόεδρος «Ελληνικής Εταιρείας Αναπτυξιακών Παιδιάτρων»

Πεχλιβανίδης Αρτέμιος, Ψυχίατρος, Καθηγητής Ψυχιατρικής, Υπεύθυνος Μονάδας Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών Ενηλίκων, Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, πρόεδρος Κλάδου των δια βίου Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας

Σταυροπούλου Ουρανία, μητέρα παιδιού με ΔΦΑ

Συρογιάννη Αλεξάνδρα, Νοσηλεύτρια, Προϊσταμένη Τμήματος Ελέγχου Ποιότητας, Έρευνας και Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης, Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»

Ταγκούλη Ευδοκία, Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων - Συστημική Ψυχοθεραπεύτρια Ζεύγους και Οικογένειας. Δ/ντρια ΕΣΥ, MSc Κοινωνικής Ψυχιατρικής – Παιδοψυχιατρικής, Υπεύθυνη Ειδικού Ιατρείου ΔΦΑ. Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ Γ.Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»

Τσουκαλάς Σπύρος, πατέρας παιδιού με ΔΦΑ

Χιώτη Φιλία, Ψυχολόγος, MSc Ειδικής Αγωγής